

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

گروه آموزشی مشاوره

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره توانبخشی

عنوان:

رابطه منابع شناخت خود با سبک‌های فرزندپروری والدین و اختلالات رفتاری کودکان در والدین سه گروه کودکان با نیازهای ویژه (کم‌توان ذهنی و کم‌توان جسمی) و عادی

نگارنده :

شکیبا محمدنیا

استادان راهنما :

دکتر سیدجلال یونسی

دکتر اصغر دادخواه

استاد مشاور :

محمد رستمی

استاد مشاور آمار:

دکتر اکبر بیگلریان

تیر ماه ۱۳۹۷

تأییدیه هیئت داوران

آیین نامه (تعهدنامه) چاپ پایان نامه

تقديم به روح پاک مادرم

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس مخصوص خداوندی است که در همه حال یار و مددکار بندگان خویش است. تورا حمد، تو را شکر، بزرگ متعال، ای خوب، ای بی همتا، ای مهربان، تو را حمد، تو را شکر. اگر نبود، خواست تو و اگر نبود اراده تو، من کجا و این اقیانوس بیکرانه علم کجا، تو را حمد، تو را شکر. اگر نبود، باورت در خاطر پریشانم لحظه ای امید به ساحل رسیدن نبود. پس هزاران بار تو را حمد و هزاران بار تو را شکرکه حمد و ستایش تنها برارنده توست

به حکم حدیث " من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق " بر خود وظیفه می‌دانم تا از تمامی عزیزانی که در انجام پژوهش حاضر مرا یاری کردند، تشکر نمایم.

در ابتدا لازم می‌دانم که نهایت سپاس و تشکر خود را به جناب آقای دکتر سیدجلال یونسی، جناب آقای دکتر اصغر دادخواه، جناب آقای دکتر اکبر بیگلریان و جناب آقای ستمی که در تمام مراحل پژوهش با نظرات، پیشنهادها و راهنمایی‌های ارزنده‌شان به ارتقاء کیفی این

پژوهش کمک نموده‌اند، تقدیم دارم. همچنین از همسر، جناب آقای

سعید علی ساکی که در تمام مراحل این پژوهش حامی و یاری رسان من بوده‌اند، تشکر فراوان دارم

چکیده :

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه منابع شناخت خود با سبک‌های فرزند پروری والدین و اختلالات رفتاری کودکان در والدین دارای کودکان با نیازهای ویژه (کم‌توان ذهنی و کم‌توان جسمی) و عادی انجام شد.

روش: روش پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی - همبستگی می‌باشد. جامعه آماری شامل کلیه والدین کودکان با نیازهای ویژه و عادی شهر تهران در سال تحصیلی 1397-1396 بود که از این بین تعداد 120 والد (60 پدر و 60 مادر) از والدین کودکان عادی، تعداد 120 والد (60 پدر و 60 مادر) از والدین کودکان کم‌توان جسمی و تعداد 120 والد (60 پدر و 60 مادر) از والدین کودکان کم‌توان ذهنی؛ مجموعاً 360 نمونه، به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و پرسشنامه‌های منابع شناخت خود یونسی و همکاران (1395)، سبک‌های فرزندپروری بامریند (1991) و اختلالات رفتاری راتر (1985) را تکمیل نمودند. در این پژوهش از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل واریانس و تحلیل مسیر برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده گردید.

یافته‌ها: نتایج تحلیل داده‌های پژوهش نشان داد بین منابع شناخت خود، سبک‌های فرزندپروری و اختلالات رفتاری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد ($p < 0/05$). تفاوت میانگین‌ها در منابع شناخت خود ($p < 0/05$)،

سبک‌های فرزند پروری مستبدانه و سهل‌گیرانه ($p=0/000$) و اختلالات رفتاری بین والدین ($p<0/05$) هر سه گروه کودکان کم‌توان ذهنی، کم‌توان جسمی و کودکان عادی معنی‌دار بود. همچنین نتایج تحلیل مسیر نشان داد افزایش در مقایسه اجتماعی و پسخوراند اجتماعی به واسطه سبک‌های فرزندپروری مستبدانه و سهل‌گیرانه بر اختلالات رفتاری تأثیر معنی‌داری دارند.

نتیجه‌گیری: از نتایج این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت سبک فرزندپروری مستبدانه و سهل‌گیرانه تأثیر مستقیمی روی اختلالات رفتاری دارند. منبع خودمشاهده‌گری نیز به عنوان یک منبع مطلوب و تأثیرگذار روی سبک مقتدرانه شناسایی گردید. روان‌شناسان و مشاوران می‌توانند یافته‌های پژوهش حاضر را در آموزش‌ها و مداخلات خود با والدین دارای کودکان با نیازهای ویژه، مورد توجه و تأکید قرار دهند.

کلید واژه‌ها: منابع شناخت خود، سبک‌های فرزندپروری، اختلالات رفتاری، کودکان با نیازهای ویژه.

فهرست مطالب

چکیده

.....
.....
.....

فصل اول: کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه

.....
.....

1

۲-۱ بیان مسئله

.....
.....

3

۳-۱ ضرورت و اهمیت انجام پژوهش

.....
.....

۷

۴-۱ اهداف پژوهش

.....
.....

۹

۱-۴-۱ هدف کلی

.....
.....

۹

۲-۴-۱ اهداف اختصاصی

.....

۹.....

۳-۴-۱ اهداف کاربردی

9.....

۵-۱ سوالات و فرضیات پژوهش

۱۰.....

۱-۵-۱ سوال اصلی

۱۰.....

۲-۵-۱ سوال های فرعی

۱۰.....

۶-۱ تعریف متغیرها

۱۱.....

۱-۶-۱ منابع شناخت

خود.....

۱۱.....

۲-۶-۱ سبک های فرزندپروری

۱۲.....

۱-۶-۳ اختلالات رفتاری

۱۳.....

۱-۶-۴ کودکان با نیازهای ویژه

۱۳.....

فصل دوم: پیشینه پژوهش

مقدمه

۱۶.....

بخش اول

۲-۱ منابع شناخت خود

۱۶.....

۲-۱-۱ مفهوم خود

۱۶.....

۲-۱-۲ منابع شناخت خود

۱۷.....

۱-۲-۱-۲ خودمشاهده گری

۱۷

۲-۲-۱-۲ مقایسه اجتماعی

۱۸

۳-۲-۱-۲ پسخورانند اجتماعی

۲۰

۳-۱-۲ آسیب شناسی روانی در سطح فردی

۲۱

بخش دوم

۲-۲ سبک‌های فرزندپروری

۲۶

۱-۲-۲ سیر تاریخی سبک های فرزندپروری

۲۶

۲-۲-۲ خانواده و انواع آن

۲۸

۳-۲-۲ تعامل والدین فرزند

۳۱.....

۴-۲-۲ الگوهای فرزندپروری

۳۲.....

۱-۴-۲-۲ سبک فرزندپروری مستبدانه

۳۳

۲-۴-۲-۲ سبک فرزندپروری مقتدرانه

۳۴

۳-۴-۲-۲ سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه

۳۴.....

۵-۲-۲ عوامل مؤثر بر سبک‌های فرزندپروری

۳۵.....

۱-۵-۲-۲ عوامل مربوط به کودک

۳۵.....

۲-۵-۲-۲ عوامل مربوط به والدین و خانواده

۳۷.....

۳-۵-۲-۲ عوامل فرهنگی و اجتماعی

۳۸..

۶-۲-۲ جایگاه سنی کودکان در خانواده

۳۹

۱-۶-۲-۲ نخستین فرزند

۳۹.....

۲-۶-۲-۲ فرزند دوم

۴۰.....

۳-۶-۲-۲ فرزند میانی

۴۰.....

۴-۶-۲-۲ آخرین فرزند

۴۱.....

۷-۲-۲ رفتار والدین و پیامدهای ناشی از آن

۴۱.....

۸-۲-۲ نظریه های مربوط به سبک های فرزند پروری

۴۳

۱-۸-۲-۲ نظریه فردگرا

۴۳

۲-۸-۲-۲ نظریه رفتار گرایی

۴۳

۳-۸-۲-۲ نظریه یادگیری اجتماعی

۴۴

۴-۸-۲-۲ نظریه شناختی

۴۴

۵-۸-۲-۲ نظریه تعامل گرایی نمادین

۴۴

۶-۸-۲-۲ نظریه شفر

۴۵

۷-۸-۲-۲ نظریه مک کوبی و مارتین

۴۶..

۸-۸-۲-۲ نظریه گوردون

۴۶.....

بخش سوم

۳-۲ اختلالات رفتاری

۴۷.....

۱-۳-۲ رفتار بهنجار و نابهنجار

۴۷.....

۲-۳-۲ ملاک‌های اختلال رفتاری

۴۸.....

۳-۳-۲ شیوع اختلالات رفتاری در کودکان

۵۰.....

۴-۳-۲ سبب شناسی اختلالات رفتاری در کودکان

۵۱.....

۱-۴-۳-۲ عوامل سرشتی، ژنتیکی و مزاجی

۵۲.....

۲-۳-۴-۲ بیماری یا آسیب جسمی

۵۳.....

۲-۳-۴-۳ عوامل خانوادگی، محیطی، اجتماعی و اقتصادی

۵۳.....

بخش چهارم

۲-۴ کودکان با نیازهای ویژه

۵۷.....

۲-۴-۱ کم‌توانی ذهنی

۵۷.....

۲-۴-۱-۱ طبقه‌بندی کم‌توانی ذهنی

۵۸.....

۲-۴-۱-۲ طبقه‌بندی پزشکان و روانپزشکان

۶۰.....

۲-۴-۱-۳ طبقه‌بندی متخصصان آموزش و پرورش

۶۰.....

۲-۴-۱-۳-۱ کم‌توان ذهنی تربیت‌پذیر

۶۱...

۲-۴-۱-۳-۲ کم‌توان ذهنی حمایت پذیر

۶۱

۲-۴-۱-۴-۴ ملاک‌های رشد طبیعی

۶۱.....

۲-۴-۱-۵-۲ علل کم‌توانی ذهنی

۶۲.....

۲-۴-۱-۵-۱ کم‌توانی ذهنی به علت عوامل ارثی

۶۲.....

۲-۴-۱-۵-۲ کم‌توانی ذهنی به علت اتفاقات دوران بارداری

۶۵.....

۲-۴-۱-۵-۳ عوامل مربوط به زمان تولد و پس از آن

۶۶.....

۲-۴-۱-۵-۴ عوامل محیطی، اجتماعی و فرهنگی

۶۶.....

۲-۴-۲ کم‌توانی جسمی

.....
.....
.....
..... ۶۷.....
..... ۱-۲-۴-۲ بیماری‌های ارتوپدی

.....
.....
..... ۶۷.....
..... ۱-۱-۲-۴-۲ شرح مختصری درباره بیماری فلج اطفال

.....
..... ۶۸.....
..... ۲-۱-۲-۴-۲ شرح مختصری درباره ضایعه اعصاب محیطی

.....
..... ۶۹.....
..... ۳-۱-۲-۴-۲ نوروپاتی‌های محیطی یا پلی نوروپاتی

.....
..... ۷۰.....
..... ۴-۱-۲-۴-۲ سندرم گلین باره

.....
..... ۷۰.....
..... ۵-۱-۲-۴-۲ شرح مختصری درباره دیستروفی‌های عضلانی

.....
..... ۷۱.....
..... ۲-۲-۴-۲ بیماری‌های مغز و اعصاب (نورولوژی)

.....
..... ۷۲.....
..... ۱-۲-۲-۴-۲ مختصری درباره فلج مغزی (C.P)

.....
..... ۷۳.....

۲-۴-۲-۲-۱-۱ علل ایجاد کننده فلج مغزی

۷۳.....

۲-۴-۲-۲-۱-۲ طبقه‌بندی انواع فلج مغزی (براساس قسمت هایی از

بدن که مبتلا می‌شوند)

۷۵.....

۲-۴-۲-۲-۱-۳ انواع فلج مغزی

۷۵.....

۲-۴-۲-۲-۲ مختصری درباره سکتة مغزی یا حوادث عروق مغزی (C.V.A)

۷۶.....

۲-۴-۲-۲-۳ ضایعه نخاعی

۷۷.....

۲-۴-۲-۲-۳-۱ علل ضایعه نخاعی

۷۸.....

۲-۴-۲-۲-۳-۲ انواع ضایعه نخاعی

۷۸.....

۲-۴-۲-۲-۳-۳ شایع ترین علائم ضایعات حاد نخاع

۷۹.....

۴-۲-۲-۲-۳-۴ اختلالات حرکتی در ضایعات نخاعی

۸۰.....
۴-۲-۲-۲-۳-۵ اختلالات حس در ضایعات نخاعی

۸۰.....
۴-۲-۲-۲-۳-۶ تظاهرات احشایی و خودکار (اتونومیک)

۸۱.....
۴-۲-۳-۲-۴ بیماری‌های داخلی

۸۱.....
۴-۲-۳-۱-۲ مختصری درباره بیماری آرتریت روماتوئید

۸۱.....
۴-۲-۳-۲-۲ نابینایان

۸۲.....
۴-۲-۳-۲-۱ تعریف نابینایی

۸۳.....
۴-۲-۳-۲-۲ دید آسیب‌دیده

۸۳.....

۳-۲-۳-۲-۴-۲ علل اختلاف بینایی

.....
.....
۸۴.....

۳-۳-۲-۴-۲ ناشنوایان

.....
.....
۸۵.....

۱-۳-۳-۲-۴-۲ تعریف شنوایی طبیعی

.....
.....
۸۵.....

۲-۳-۳-۲-۴-۲ تعریف ناشنوایی

.....
.....
۸۵.....

۳-۳-۳-۲-۴-۲ اختلال‌های شنوایی (معلولیت شنوایی)

.....
.....
۸۶.....

۴-۳-۳-۲-۴-۲ انواع کم‌شنوایی

.....
.....
۸۶.....

۵-۳-۳-۲-۴-۲ طبقه‌بندی علل کم‌شنوایی

.....
.....
۸۸.....

بخش پنجم